

Důkazy o učení a jejich hodnocení

Mgr. Zuzana Šalamounová, Ph.D.

Ústav pedagogických věd FF MU

JS 2021

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

Evokace – co vím
o hodnocení?

Cíle

Proč tu dnes jsem a s čím mám dnes odejít?

- Dokážu vysvětlit pojem hodnocení.
- Vyjmenuji typy hodnocení a porovnám jejich výhody a limity.
- Zaujímám pozitivní postoj k formativnímu hodnocení.
- Umím poskytnout formativní hodnocení žákovského produktu.

Kdy dochází ve výuce k hodnocení?

Učitelka: Čím to bylo, že se dali do hromady? Jenom ta samota? Že nechtěli být sami? To ne.

Žaneta: Osud.

Učitelka: Osud. Osud možná taky. Rudo, co myslíš?

Ruda: Já nevím.

Učitelka: Vůbec nevíš? Nic nevíš? Vůbec tě nic nenapadá?

Ruda: Vůbec nic mě nenapadá.

Učitelka: Hmm. Rudu nic nenapadá. Tak Marku.

Hodnocení je trvalou součástí
interaktivně pojatého vyučování
(NEFORMÁLNÍ HODNOCENÍ)

Kvalita života dětí významně souvisí s tím,
jak dítě zvládá nároky ve škole a jak vnímá
svoji úspěšnost.

FORMÁLNÍ HODNOCENÍ

– hodnocení tzv. důkazů o učení

Důkazy o učení

Produkt žákovské práce

SUMATIVNÍ	FORMATIVNÍ
ZÁVĚREČNÉ	PRŮBĚŽNÉ
CÍL: ZDA A V JAKÉ KVALITĚ SI ŽÁK OSVOJIL UČIVO	CÍL: OVLIVNIT ŽÁKOVSKÝ VÝKON TAK, ABY ŽÁK DOSÁHL STANOVENÉHO CÍLE, PŘÍPADNĚ SE MU VÍCE SE PŘIBLÍŽIL
ORIENTACE: NA MINULOST	ORIENTACE: NA BUDOUCNOST
PRO KOHO: ŽÁCI, RODIČE, TŘÍDNÍ UČITEL, VEDENÍ, ...	PRO KOHO: UČITEL A ŽÁK
PODOBA: ZNÁMKY, PROCENTA, BODY, NÁLEPKY, SLOVNÍ HODNOCENÍ, ...	PODOBA: SLOVNÍ HODNOCENÍ, KRITÉRIA KVALITY, ...

Jak propojit formativní a sumativní hodnocení?

Diskutujte ve skupinách:

Jak propojit formativní a sumativní hodnocení
(min. 1 návrh)?

Poznáme správně příklad formativního hodnocení?

- a) ČJ Opakování SD 2
- b) ČJ Opakování SD 85/100
- c) ČJ Určil jsi všechny neohebné slovní druhy. Ještě se vrať ke druhům zájmen, neboť zaměňuješ tázací a vztažná a dále neurčitá a záporná.
- d) ČJ Opakování SD Tvá práce mi udělala radost, je vidět, že ti to jde!

Proč formativní hodnocení?

- Žáci nechodí do školy, aby byli hodnoceni. Hodnoceni jsou proto, abychom jim mohli pomoci v další vzdělávací cestě.
(Starý, Laufková, 2016)
- Podle Zprávy OECD (Santiago et al., 2012) v ČR systematicky není uplatňováno hodnocení, které by podporovalo žákovské učení.

Proč formativní hodnocení?

Pokrok všech žáků

Lepší klima ve třídě

Rozvíjení dovednosti hodnotit u žáků

Uplatnění formativního hodnocení

Dokud se dítě učí, nemělo by být sumativně hodnoceno.

Principy formativního hodnocení

1. Hodnotím žákovský produkt, nikoli žáka.

Principy formativního hodnocení

Jsi perfektní recitátorka.

Principy formativního hodnocení

Jsi perfektní recitátorka. Recituješ celý text bez pomoci, hovoříš srozumitelně a nahlas, přizpůsobuješ modulaci hlasu konkrétnímu textu.

Principy formativního hodnocení

2. Hodnocení zahrnuje tři složky:

- kam jdu
- kde se nacházím
- jak se dostanu dál

(viz Starý a Laufková, 2016)

???

Přečtěte si následující příklady a napište jednu myšlenku, která vás k nim napadla.

$$8 + 4 = 12$$

$$7 + 8 = 14$$

$$15 + 3 = 18$$

$$6 + 13 = 19$$

(Hansen Čechová, 2009)

Principy formativního hodnocení

3. Máme nastavené cíle výuky.

Principy formativního hodnocení

4. Máme nastavená kritéria úspěšné práce = vodítka pro učitele i pro žáky.

Od checklistů (1., 2., 3.) až po analytická kritéria.

Principy formativního hodnocení

Budeme se učit o Tizianovi.

Principy formativního hodnocení

Budeme se učit o Tizianovi. Na příkladu konkrétního díla budu schopná uvést 2 charakteristiky Tizianovy tvorby.

Principy formativního hodnocení

Analytická sada kritérií – Recitace básně			
	Kvalita 1	Kvalita 2	Kvalita 3
Schopnost reprodukovat text z paměti	Žák recituje z paměti báseň, která má min. 16 veršů, bez pomoci učitele.	Žák umí zarecitovat polovinu básně (10-6 veršů). K recitaci potřebuje občasnou pomoc učitele či text s básní.	Žák umí recitovat méně než 6 veršů. K recitaci potřebuje stálou pomoc učitele nebo text s básní.
Způsob recitace	Recitátor mluví zcela srozumitelně a nahlas. Přizpůsobuje modulaci hlasu a tempo přednesu potřebám básně. Nepoužívá výplňková slova.	Recitátor mluví srozumitelně a nahlas pouze po upozornění učitele či diváků. Nerespektuje rytmus básně. Občas se objeví výplňkové slovo.	Recitátor mluví potichu a nesrozumitelně. Hlas je monotónní, tempo příliš pomalé nebo rychlé. Přednes je doplněn výplňkovými slovy.
Postoj recitátora	Žák udržuje s publikem oční kontakt. Gesta, mimika i pohyby těla doplňují přednes.	Žák ztrácí oční kontakt s publikem (chvíli se dívá do země či do publika). Gesta, mimika a pohyby těla doplňují báseň jen z části.	Žák vůbec neudrží s publikem oční kontakt. Gesta, mimika a pohyby těla jsou buď příliš statické, nebo příliš rušivé.

Principy formativního hodnocení

5. Zapojování vrstevnického hodnocení a sebehodnocení (autonomního hodnocení).

Principy formativního hodnocení

6. Uvádíme přiměřené množství informací, aby je žák v závislosti na svém věku a rozvoji dokázal zpracovat.

Jaké je ideální hodnocení?

Ideálem je komplexní rozvíjející hodnocení,
v němž je učitelovo hodnocení žáka vyváženo
sebehodnocením žáka.

Interpretační a komunikační proces, který poskytuje diagnostické informace o kvalitách učebních výkonů žáků s cílem zvyšovat kvalitu učení a efektivitu vyučování.

(Slavík, 1999)

Normativní vs. kritériální hodnocení

Co nyní?

- 1) Vraťte se k tabulce s cíli a proveďte sebehodnocení.
- 2) Vraťte se ke své evokaci a doplňte jinou barvou minimálně tři nové informace, které pro vás v této fázi vašeho profesního rozvoje považujete za užitečné.

Zdroje

- Hansen Čechová, B. *Nápady pro rozvoj a hodnocení klíčových kompetencí žáků*. Praha: Portál, 2009.
- Chvál, M. „Jak poznáme, že se žáci něco naučili?“ . In: K. Starý a kol. *Pedagogika ve škole*. Praha: Portál, 2008, s. 47–67.
- Santiago, P. – A. Gilmore – D. Nusche – P. Sammons. *OECD reviews of evaluation and assessment in education: Czech Republic 2012*. OECD Publishing, 2012. Dostupné z www.oecd.org/dataoecd/33/47/49479976.pdf; český překlad studie: [www.msmt.cz/ file/20716_1_1/](http://www.msmt.cz/file/20716_1_1/).
- Slavík, J. *Hodnocení v současné škole*. Praha: Portál, 1999.
- Starý, K. – V. Laufková (eds.). *Formativní hodnocení ve výuce*. Praha: Portál, 2016.

Tento výukový materiál, **Důkazy o učení a jejich hodnocení**, jehož autorkou je Mgr. et Mgr. Zuzana Šalamounová, Ph.D., který je dostupný z: **Databáze výstupů projektů OP VVV**, (<https://database.opvvv.msmt.cz>), lze užít v souladu s licenčními podmínkami **Creative Commons BY-SA 4.0 International** (<https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/legalcode>)